

NYHEDSBREV

Nr. 17 – 2019

Hæder og ros i Canada til charolaisavler Laurits Gellert og Miss World – Judee fra Mors

Tekst: Mogens Stendal

Mail: mogens.stendal@outlook.dk

Charolais koen Judee fra Mors er regerende verdensmester for Charolais hundyr. Den titel blev hun, og ejer Laurits Gellert fra Øster Assels på sydspidsen af Mors, hædret for i november 2019 på den store kødkvægstudstilling i Canada, Farmfair International, i staten Alberta.

Laurits Gellert med de konkrete beviser på Judees verdensmesterskab

Judee går fra sejr til sejr

Det hele startede på Landsskuet 2018. Den franske dommer, Didier Pierre, udpeger den dengang 5½ år gamle ko, Judee, som bedste hundyr inden for Charolais.

Helle Brødbæk, Bloksdal Charolais, tager et flot foto af Judee og hendes syv måneder gamle kviekalv. Det bliver indsendt til en verdensomspændende konkurrence, hvor Judee i første omgang vinder titlen som Europas bedste hundyr af Charolais.

Ret fornemt, vil jeg sige, men som europamester går Judee automatisk videre til at konkurrere om titlen som verdensmester, i konkurrence med de regionale vindere fra Nordamerika, Sydamerika, Afrika/Australien/New Zealand. Også denne kamp trækker Judee sig sejrrigt ud af, og som *Champion of the World* kan hun nu smykke sig med titlen *Miss World 2018* inden for Charolais.

I danske Charolais kredse giver denne begivenhed tilsyneladende ikke anledning til en masse virak, så i forsommeren 2019 får vi lavet en pressemeddelelse om den fornemme præstation. Så går det helt amok i diverse medier. Bladene på Mors, og også uden for øen, henvender sig og skal snakke med Laurits Gellert om bedriften.

Ja, selv Ekstra Bladet konstaterer, at dette er noget helt særligt, og det ofte provokerende dagblad lægger straks tekst og billeder af Judee ud på deres hjemmeside. Også den kendte spasmager, Anders Lund Madsen, ringer til Laurits Gellert for at høre mere om den kønne ko på Mors.

Indtil videre kulminerer det hele så i november 2019 på Farmfair International i millionbyen Edmonton helt ude vestpå i Canada, hvor der var dækket op til den helt store hæder til franskfødte Judee og Laurits Gellert.

I et nyhedsbrev fra Dansk Kødkvæg kan du læse om Judee og ejer, Laurits Gellert. Se blot her: <http://www.danskoedkvaeg.dk/forside/nyheder/nyhedsbrev-nr-10-2019/>

Konkurrencen om verdens bedste omfatter også andre racer. En gang tidligere har Danmark således haft en verdensmester. Det var i 2017, da Henrik K. Andersen, Moeskær Hereford, vandt verdensmesterskabet med herefordtyren Moeskær Compass 1487. Kødkvæg fra Danmark kan altså godt gøre sig gældende på den helt store, internationale scene.

Alle ejere af verdensmesterdyrene bliver inviteret til et internationalt skue, denne gang i Edmonton, med rejse og ophold betalt for at blive hædret for mesterskabet. Kort før skuet i Canada måtte Laurits Gellert desværre melde fra, men han spurgte generøst, om jeg ikke kunne tage af sted og repræsentere ham. Til dette kunne jeg straks, og ydmygt, sige ja tak.

Hæder til Judee

Midt under bedømmelsen af Charolais på Farmfair International var der et indslag, hvor verdensmestrene inden for Charolais blev omtalt og hædret. Foruden Judee var det en tyr fra Skotland, Harestone Jaquard. Ved ceremonien fik ejeren eller dennes repræsentant overrakt et banner samt et fornemt spænde (buckle) til en kraftig livrem,

indgraveret med facts om begivenheden, og som synlige beviser for verdensmesterskabet. Det store publikum kvitterede med stående applaus.

Det flotte spænde (buckle) til Laurits Gellerts livrem

Laurits Gellert mener, at når man er inviteret til et show i udlandet, så har man også en gave med. Han havde derfor købt to sæt Georg Jensen, guldbelagt gavesæt 2019, og som jeg skulle overrække ejerne af de to Grand Champion dyr – bedste hundyr og bedste tyr. Det skete i ringen som afslutning på bedømmelsen af hundyr henholdsvis tyre. Overrækkelsen af gaverne var et populært indslag, og "ceremonimesteren" ved bedømmelsen kommenterede det da også og mente, at sådanne ekstra gaver kunne være en begyndelse på en ny trend fremover. Som sidegevinst blev Laurits Gellert og Judee dermed også omtalt et par ekstra gange.

Hæder til Laurits Gellert på Farmfair International. Fra venstre: PJ Budler, Mogens Stendal, Emily Lochner (medarbejder hos Budler)

Female Grand Champion, kvien BRCHE Berkley Ann 8507 PLD ET, Justine Bullick (medejer af Prairie Cove Charolais) og Mogens Stendal overrækker gaven fra Laurits Gellert

Male Grand Champion, tyren CML Copyright 714, Miss McLeod (datter af ejeren af McLeod Livestock), Mogens Stendal overrækker gaven fra Laurits Gellert

Efter bedømmelsen af Charolais samledes udstillerne, deres familier og de mange hjælpere i stalderne. Der var bestilt pizzaer i lange baner, og som de to vindere af Grand Champion tyre henholds-

vis hundyr sponsorerede. Næste dag hed det sig, at "festen" var fortsat til ud på de små timer. Nogle af Charolais folkene så måske også lidt brugte ud dagen derpå...

Manden bag konceptet om verdensmesterskabet

P. J. Budler, i daglig tale PJ, er et kødkvægsikon fra Sydafrika, men som nu er bosat i Texas, USA. For små ti år siden puslede PJ flygtigt med tanken om et koncept, hvor man pr. race hvert år udnævnte verdens bedste tyr, henholdsvis hundyr. PJ er nu 39 år gammel og over hele verden kendt som en yderst kompetent foredragsholder og dommer. Han har dømt kødkvæg i 29 lande på seks kontinenter og dømt 55 forskellige kvægracer. En kapacitet med erfaring, må man sige.

P. J. Budler har også dømt i Danmark – Angus og Hereford (junior show) i Roskilde 2016 og Hereford på Landsskuet 2017. Både i Roskilde og på Landsskuet havde jeg fornøjelsen at dømme Interbreed sammen med PJ.

Konceptet kom op at stå i 2002 og har siden udviklet sig enormt. 2018 var syvende gang konkurrencen blev gennemført, og hvor i alt 1.002 nationale champions fra 77 lande og omfattende 16 forskellige grupper/racer deltog. Nogle grupper bestod af flere mindre racer, så i alt 30 forskellige racer af kødkvæg var med fra start i 2018. Det blev i 2018 til 16 verdensmestre af tyre og 16 af hundyr. Judee var en af dem.

Der er hvert år fire dommere fra forskellige kontinenter, der efter en fastlagt fremgangsmåde finder frem til de få, exceptionelle dyr, der så kan bryste sig med titlen World Champion eller "Verdensmester".

Judee fra Mors gik hele vejen.

Dansk Kødkvægs seminar, Kødkvæg, Klima og Kunde

Af Mogens Stendal, e-mail: mogens.stendal@outlook.dk

Dansk Kødkvæg havde inviteret kødkvægsavlere til et seminar på Bygholm Landbrugsskole den 22. november 2019 med følgende program:

- Hvad er trenden i forbrugernes ønsker?
Ved vice-president Claus Hein, Danish Crown
- Hvad er fakta og hvad er følelser mht. kødkvægets udledning af klimagasser?
Ved landskonsulent Ole Aaes, SEGES
- Hvordan kan vi bidrage til en mere klimavenlig ko via avlen?
Ved konsulent Kevin Byskov, SEGES
- SNP vedrørende import af embryoner og sæd.
Ved konsulent Ann Margaret Sørensen, SEGES

Formanden for Dansk Kødkvæg, Per Lyng Laursen, bød velkommen til de godt 50 deltagere, der repræsenterede de fleste kødkvægsraceforninger. Formanden fortalte, at Dansk Kødkvæg har fået ny sponsor, Topdanmark, og han glædede sig over, at der nu er kommet mere lempelige krav til udegående dyr.

Hvad er trenden i forbrugernes ønsker?

Salget af oksekød står og falder med forbrugerne. Derfor er det afgørende at forsyne forbrugerne med sande, fyldestgørende og letforståelige informationer om kødet og dets rolle i klimadebatten. En mødedeltager efterlyste nye salgsparmetre, men det er helt afgørende, at disse og "de gode historier" holder vand! Men det er desværre en kendsgerning, at forbrugerne har svært ved at afkode de mange, og ofte modstridende eller mangelfulde, informationer, de fra alle sider bliver bombarderet med.

Danish Crown (DC) er på banen med forpligtende målsætninger for reduktion af drivhusgasser og er i gang med tilpasse produktion og produkter på en række områder. DC har lovet forbrugerne bæredygtigt kød i 2030, samt at DC inden 2030 vil udlede 50 procent færre drivhusgasser. Det er DCs vision, at kød fra DC er produceret klimaneutralt i 2050.

Cirka halvdelen af det oksekød, vi producerer, bliver omsat i Danmark. Forbruget af oksekød herhjemme vil i 2019 falde med 2,5 til 3 procent. Aftagerne er primært store kæder, så det er vanskeligt at få tilstrækkeligt med kød, så man eventuelt kunne markedsføre kød, der stammer fra dyr af den enkelte race.

DCs kerneprodukt er kød, men DC er nødt til at forholde sig til den kendsgerning, at forbrugerne i stigende grad efterspørger/forlanger alternativer til kød. Derfor producerer DC såkaldte hybridprodukter, der består af en blanding af kød og grøntsager, typisk 75 procent kød og 25 procent grøntsager og rodfrugter. Hvem ved? Måske har DC en skønne dag rene planteprodukter på hylden? DC leverer det, kunderne vil have!

Forbrugerne stiller krav til fremtidens kødproduktion. De stiller krav til dyrevelfærd og kræver, at produktionen er bæredygtig og klimaneutral. Produktionen skal også have en positiv påvirkning af biodiversiteten.

DC har stor fokus på emballage og har allerede reduceret forbruget af hidtidige plasttyper. DC anvender nu plasttyper, der kan genanvendes til emballering af fødevarer modsat hidtil anvendte plasttyper. DC har også fokus på komposterbare bakker til kødprodukter.

DC ser også på andre måder at emballere kødet på. Kan forbrugerne acceptere kød uden emballage? Kan de acceptere hakket kød i en pølse? En sådan form for emballering vil kunne fordoble holdbarheden til 14 dage.

Per Lyng Laursen
Foto: Mogens Stendal

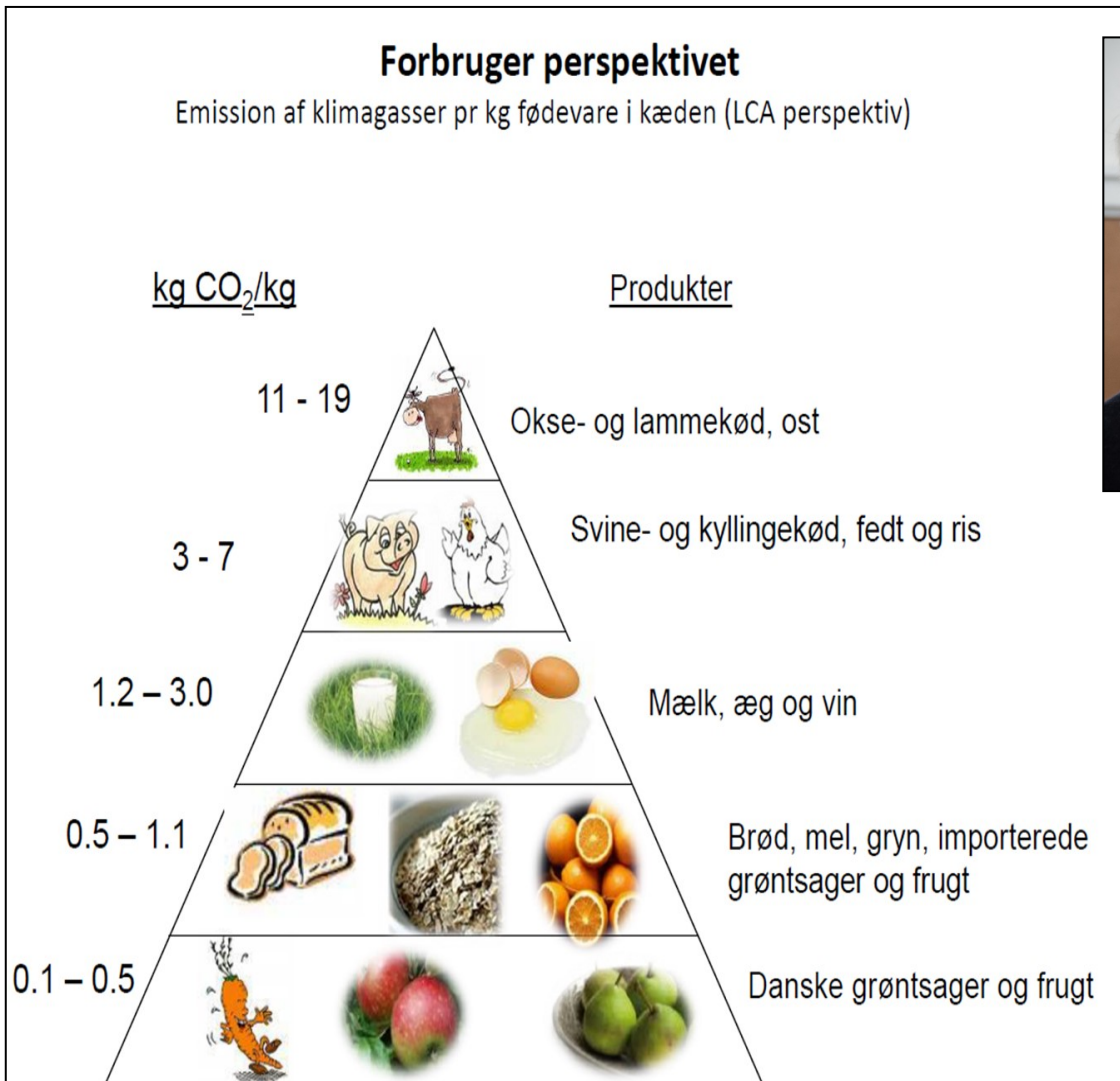

Claus Hein
Foto: Mogens Stendal

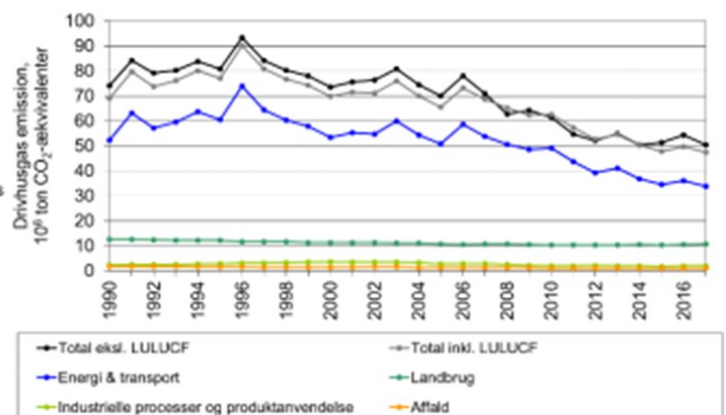
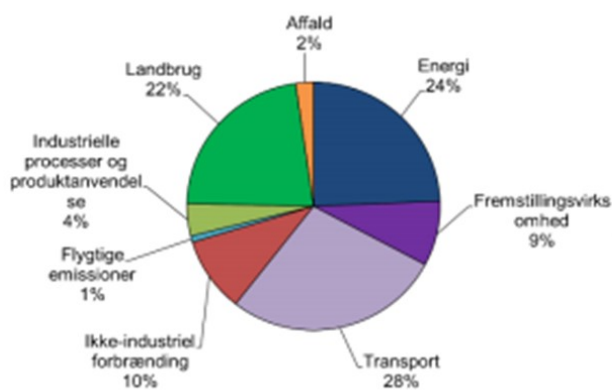

Pølse med hakket kød, Wisconsin, USA
Foto: Mette Thorhaug

Hvad er fakta og hvad er følelser mht. kødkvægets udledning af klimagasser?

Ole Aaes
Foto: Mogens Stendal

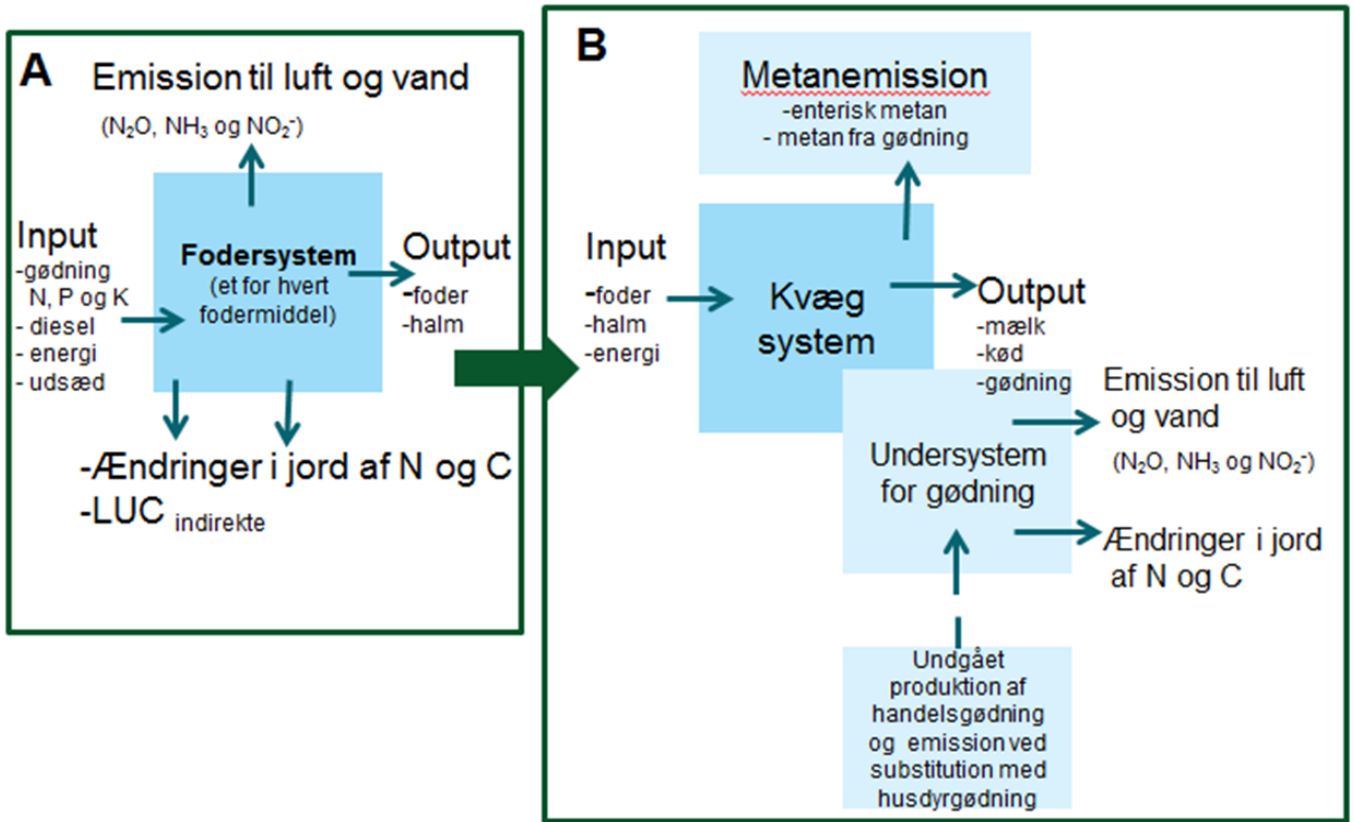

Figur S.1 Danske drivhusgasemissioner. Bidrag til total emission fra hovedsektorer for 2017 og tidsserier i CO₂-ækvivalenter for 1990-2017, hvor data er angivet med og uden LULUCF.

Der er stor forskel i mængden af udledt CO₂ fra forskellige fødevarer.

I Danmark er udledningen fra landbruget (22 procent) af næsten af samme størrelsesorden som fra transport (28 procent) og energisektoren (24 procent).

Klimaaftrykket opdeles i bidrag fra A) produktion af fodermidler og B) metan fra fordøjelse og gødningshåndtering og emissioner relateret til håndtering af husdyrgødning (Mod. efter Mørgensen et al. 2018)

For hver enkelt afgrøde, fodermiddel kan/skal der foreligge en analyse af livscyklus, der omfatter beregning af ethvert input, herunder næringsstoffer, olie energi, og tilsvarende al output i form af udbytte. I beregningen skal også medtages emission til luften (CO_2 , lattergas, ammoniak) og til jord og vand samt indlejring i jorden.

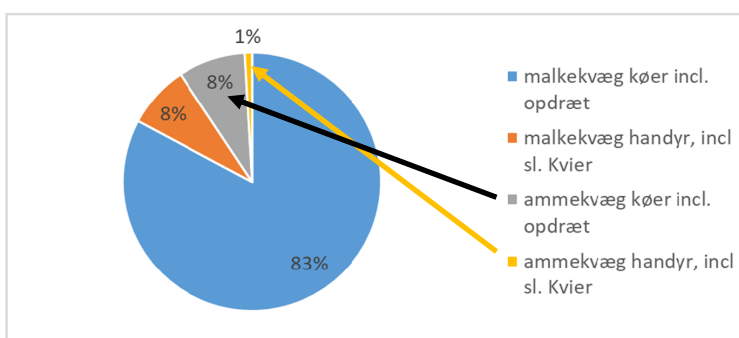
Klimaaftrykket fra en dyrket afgrøde omfatter CO_2 eq. fra selve dyrkningen, transport og forarbejdning samt frigivelse eller indlejring af C (kulstof) til/fra jorden. (eq. vil sige CO_2 , lattergas og metan, omregnet til CO_2).

Ud over ovenstående bør der også regnes ændret arealanvendelse ind i klimaaftrykket. Ændret arealanvendelse kan beregnes på to måder. Den ene kaldes den indirekte måde (iLUC). Her beregnes en klimabelastning ud fra det areal, man beslaglægger ved dyrkning af afgrøden, med undtagelse af vedvarende græs og naturarealer. Det betyder, at al opdyrkning og afbrænding af regnskov og lignende pålægges alle afgrøder. Den anden kaldes den direkte måde (dLUC). Her belastes den afgrøde, der bag-efter dyrkes efter rydning af for eksempel regnskov. Det giver et kæmpe aftryk til sojaskrå og palmeolie. Ole Aaes mener, vi bør tage afsæt i den indirekte metode.

Med hensyn til bæredygtighed vil for eksempel kornafgrøder og majsensilage frigive CO_2 fra selve dyrkningen mm, samt fra C i jorden, mens græsafgrøder vil indlejre C i jorden.

Al anvendelse af jord, herunder ekstensivt udnyttede arealer, udløser en klimabelastning. Vedvarende græs og naturgræs påvirker biodiversiteten positivt, mens intensivt dyrkede afgrøder har en negativ påvirkning.

Emissioner fra Danmarks kvæghold (Troels Kristensen, personlig meddelelse)

Biodiversitet

Det mylder af liv i form af dyr, planter, svampe, bakterier og alt levende, der tilsammen udgør en biologisk mangfoldighed og er afgørende for arternes overlevelse

Klimaaftryk og tab af biodiversitet ved produktion af kalve- og oksekød fra malkekvæg i Danmark

Malkekvæg	Klimaaftryk, kg CO ₂ -eq./kg spisebart kød	Tab af biodiversitet, PDF-indeks *)
Dansk Kalv (8,9 mdr.)	10,4	7,2
Ungtyr (13,5 mdr.)	10,5	8,1
Stud (26,3 mdr.)	19,4	1,7
Malkeko (udsætter)	11,1	4,6
Vægtet gens.	10,9	5,8

*) Jo lavere værdi, des bedre for biodiversiteten

Klimaaftryk og tab af biodiversitet ved produktion af kalve- og oksekød fra ammekvæg i Danmark

Ammekvæg	Klimaaftryk, kg CO ₂ -eq./kg spisebart kød	Tab af biodiversitet, PDF-indeks *)
<u>Intensiv</u> ammekoproduktion		
Kalv (10,5 mdr.)	32,0	- 5,2
Ungtyr (14,4 mdr.)	31,0	- 4,4
Kvie (20,2 mdr.)	30,8	- 10,3
Ammeko	11,3	- 4,3
Vægtet gens. <u>intensiv</u>	25,4	- 5,9
<u>Ekstensiv</u> ammekoproduktion		
Ungtyr (17,9 mdr.)	41,9	- 50,6
Kvie (23,7 mdr.)	45,8	- 77,0
Ammeko	12,9	- 19,9
Vægtet gens. <u>ekstensiv</u>	36,2	- 49,9

*) Jo lavere værdi, des bedre for biodiversiteten

- Ammekoproduktion giver større klimabelastning end malkekvæg
- Ekstensive kødkvægsracer belaster mere end intensive racer
- Ammekoproduktion er en fordel for biodiversiteten
- Ekstensive kødkvægsracer bidrager bedre til fordel for biodiversiteten end ekstensive racer.

Klimaaftryk fra kødkvæg, pr. kg kød, forskellige produktionssystemer (sammenligning bør ske pga. samme produktionssystem)

- Størst klimabelastning ved ekstensive racer
- Kvier og tyre har større belastning end køer (stude mest)
- Kødkvæg bidrager positivt til biodiversiteten, og de ekstensive racer allermest
- Globalt er klimabelastningen fra kød 3,7 gange højere fra ammeko- end fra mælkeproduktionen
- *Overordnet*: Kød fra Afrika og Latinamerika klimabelaster 3,5 gange mere og fra Nordamerika og Oceanien en ½ gang mere end kød fra Europa.

Sådan kan producenter med kødkvæg bidrage til en lavere klimapåvirkning

- Færrest mulige dyr til størst mulig kødproduktion
- Lavere alder ved 1. kælvning
- Kort kælvningsinterval og ingen tomme køer
- Stor daglig tilvækst
- Undgå for høj tildeling af protein
- Græsarealer med god bestand af kløver
- Lang græsningssæson
- Undgå sen gødsning
- Brug gylle primært om foråret
- Undgå foderspild
- Ingen ammekøer på arealer, der kan dyrkes til salgsafgrøder
- Små ammekøer, der leverer en stor kalv
- Stærk fodring af slagtedyr.

Ammekvæg er konkurrencedygtig på biodiversitet; men bliver det aldrig på klima!

Hvordan kan avlen bidrage til en mere klimavenlig ko?

For at kunne ændre en egenskab via avlen kræves mange, præcise registreringer. Jo, lavere arvarthed for egenskaben, des større behov for flere registreringer.

Individuelle, nye registreringer med henblik på at beregne avlsværdital for de enkelte egenskaber/parametre:

- Størrelsen af de enkelte udskæringer ved slagtning
- Dyrevelfærd, dvs. sygdomme, klovbeskæring, holdbarhed
- Foderoptagelse (kamera)
- Koens vægt
- Udledning af metan
- Spisekvalitet (intramuskulært fedt, mørhed, sammensætning af fedtsyrer (?))
- Konsekvent registrering afstamning på alle dyr.

Kevin Byskov

Foto: Mogens Stendal

Større vægt på	Mindre vægt på	Ny egenskaber
Eksteriør (lille ko)	Eksteriør	Sundhed
Vækst	Kosmetiske egenskaber	Alder ved 1. kælvning
Mælk	Slagteform (?)	Udledning af metan
Fødsel		Fodereffektivitet
Kælvning		Holdbarhed
Overlevelsen (200 dage)		Spisekvalitet
		Klovsundhed

SNP vedrørende import af embryoner og sæd

Der blev præsenteret SNP og DNA-mikrosatellitter fra forskellige lande.

Da hvert land ikke kører efter de samme regler vedrørende analysering og udskrivning af SNP, giver det fr øjeblikket store udfordringer med at formidle SNP på tværs af landegrænser.

Danmark følger Genoex Interbull reglerne, læs mere på www.genoex.org

Skriv til stambogkvaeg@seges.dk eller ama@seges.dk ved behov for hjælp.

I en overgangstid fra DNA-mikrosatellitter til SNP er der fortsat udfordringer med at vise resultatet af en forældreskabsbestemmelse.

Der er problemer med enkelte tyre, som ikke automatisk bliver registreret i stambogen.

Kontakt Kundeservice på tlf. 7015 5015 eller kundecenter@seges.dk, som hjælper med at få stambogsført tyrene.

Tjekliste ved import af avlsmateriale:

- Officielle stamtavler
- DNA-identitetskort med bekræftet forældreskab ved sædimport
- SNP eller DNA-mikrosatellitter (der kan laves SNP på et sædstrå på Eurofins)
- Ved embryoner skal SNP eller DNA-mikrosatellitter, være det samme på begge forældre
- Skulleattester på donorkvier /-kvier (Recovery certificates).

Ann Margaret Sørensen
Foto: Mogens Stendal